

їнської культури дали кілька цінних книжок, допомогли перекинути культурний міст між Східною Україною і Галичиною в кінці 19-го і на початку 20-го століть.

Це був той час, коли прогресивна молодь не могла стояти осторонь тих соціальних процесів, що впливали на життя суспільства. Створювались організації, що боролися за національне й культурне відродження України. Саме з однією з таких організацій був пов'язаний і М. М. Коцюбинський. Це «Братство тарасівців», що об'єднало багато відомих письменників та громадських діячів. Про співпрацю Коцюбинського з цією організацією, діяльність якої довгий час замовчувалась, розповідає директор музею-заповідника Юлій Коцюбинський.

М. М. Коцюбинський був не лише літературним і громадським діячем. Він вболіває за підвищення культурного рівня простого народу. Одну з таких праць і аналізує Олег Васюта, начальник обласного управління культури, в статті «Теоретико-практичні аспекти дозвілєвої діяльності в статті-коментарі Михайла Коцюбинського «Организация «общественных развлечений»».

Ще одним доказом щирої людяності Коцюбинського є праці старшого наукового працівника музею Тетяни Проніної «М. К. Вороний та М. М. Коцюбинський» і Василя Гуменюка, працівника Львівського літературно-меморіального музею І. Франка, «Хто ви, отче Волинський?». З людьми Коцюбинського пов'язували не тільки спільні творчі інтереси, але й щирі людяні стосунки. Про те, які пам'ятки залишили у фондах музею-заповідника творчі та особисті зв'язки двох видатних українців Івана Франка та М. Коцюбинського, розповідає вчений-секретар літературно-меморіального музею-заповідника М. М. Коцюбинського Василь Чепурний.

Завершують перший випуск «Наукових записок» листи Михайла Грушевського до Михайла Коцюбинського, що повністю публікуються вперше.

Отже, важко недооцінити роль відновлення «Наукових записок», з яких ми дізнаємось багато нового, що раніше не доходило до громадськості. «Наукові записки» є дуже цінним матеріалом для літературознавців, вчителів, дослідників життя і творчості Коцюбинського, всіх, хто цікавиться цим питанням.

Алла ПОСТЕРНАК.

НА ДОПОМОГУ КРАЄЗНАВЦЯМ

Людське суспільство розвивається згідно з історичними закономірностями. Тому не можна пристосувати до своїх бажань історичні, археологічні та лінгвістичні джерела, а також явища, процеси і факти, довільно «удревняти» історію того чи іншого народу.

У цьому нас переконують нові видання, що надійшли до відділу краєзнавчої літератури і бібліографії Чернігівської обласної бібліотеки ім. В. Г. Короленка.

Отож реальне історичне минуле східних слов'ян кінця V — більшої частини X століття « дохристиянська пора. Її висвітлено в науково-популярній книзі відомого українського історика, члена-кореспондента НАН України М. Ф. Котляра «РУСЬ ЯЗИЧНИЦЬКА» (К.: Заповіт, 1995).

З позицій сучасної науки автор розглядає питання розселення слов'янського етносу, утворення союзів племен і перших вогнищ державності, боротьби за незалежність і етнічне збереження з кочовниками-аварами і кочовниками-хозарами.

Зацікавлений читач зможе познайомитись із суспільно-економічним життям східних слов'ян: землеробством і тваринництвом, ремеслами і промислами, торгівлею, побутом, звичаями та духовною культурою українців, в тому числі й мешканців Чернігівщини того часу.

Надзвичайно цікавою для істориків, мистецтвознавців, етнографів, музейних працівників є книга О. Нестулі «ДОЛЯ ЦЕРКОВНОЇ СТАРОВИНИ В УКРАЇНІ 1917—1941 рр.» (К., 1995, видання НАН України). Цей період позначений надзвичайно динамічними процесами на пам'яткоохоронній ниві України. Автор поставив собі за мету дослідження основних етапів охорони культових пам'яток в межах зазначеного хронологічного періоду. Ним визначені основні фактори, що впливали на державну політику в галузі охорони культових пам'яток, зроблено аналіз її основних концептуальних положень та практики їх втілення у життя. Велика увага приділяється висвітленню відповідної діяльності державних пам'яткоохоронних структур та органів влади і державного управління, пам'яткоохоронної громадськості, музейних закладів, установ Академії наук України.

У роботі використано багато матеріалів різних архівних установ України та Росії, в яких відображені вищезазначені проблеми, котрі притаманні Чернігівській області. Зокрема, в книзі О. Нестулі йдеться про пам'ятки та їх збереження в Ніжині, Чернігові, Прилуках, інших містах Чернігівської області. Окрім оригінальних архівних документів, використано велику кількість опублікованих джерел і фотографій, в тому числі й чернігівські.

Для всіх, хто цікавиться археологією, буде корисним збірник наукових праць видавництва Воронежського університету «НА ЮГО-ВОСТОКЕ ДРЕВНЕЙ РУСИ» (1996), який відкривається статтею О. В. Кузи, В. П. Коваленка та О. П. Моці «НОВГОРОД-СЕВЕРСКИЙ: НЕКОТОРЫЕ ИТОГИ И ПЕРСПЕКТИВЫ ИССЛЕДОВАНИЯ».

Автори підсумовують багаторічний археологічний пошук-дослідження на території міста, дають науковий аналіз і обґрунтування унікальним знахідкам, зробленим під час розкопок.

Це дає їм підставу стверджувати, що в бурхливих подіях стародавньої історії XII—XIII ст. Новгород-Сіверський відіграв неабияку роль у житті нашої країни.

Приємно усвідомлювати, що в наш складний час не затухає історичне краєзнавство — джерело вивчення минувшини Чернігівського краю, без якої неможливо говорити про майбутнє.

Вікторія СОЛОНКОВА.

ПРАВДИВА ПОВІСТЬ

Про Велику Вітчизняну війну написана сила-силенна творів різних жанрів. Нещодавно до них додалась нова художня повість нашого земляка Володимира Павловича Манойленка під назвою «1941 рік, Любів обпалена війною». Автор цієї повісті — учасник описаних подій нашого героїчного і трагічного минулого. Твір — автобіографічний і, в